

VERSLAG GOAB-KRING GROTE STEDEN

Dit is het verslag van de kenniskring GOAB Grote Steden, die plaatsvond op donderdag 14 november 2024 van 10.00 – 12.00. Er waren 35 beleidsambtenaren aanwezig namens 29 gemeenten, 1 vertegenwoordiger van OCW en 2 kenniskringleiders.

AGENDA

1. Welkom
2. Nieuws GOAB
3. Borging OAB vanaf 2025-2026
4. Presentatie EVENING door Thomas van Huizen
5. In de etalage
6. Afsluiting

NIEUWS GOAB

Activiteiten GOAB ondersteuningstraject

- [Webinar](#) starten met ve (ve-aanbieders): 19 nov 13.30-14.30
- [Webinar](#) Resultaatafspraken 17 december 10.00-11.30
- [Webinar](#) doorgaande lijn vve 28 januari 10.00-11.30
- Voorjaar '25: aanbod asielpeuters (gemeenten)
- Voorjaar '25: ve aantrekkelijk houden (ve-aanbieders)
- Kennisclip OAB en eerste 1000 dagen (winter '24)
- Updates factsheet ouderbeleid en wat werkt in ve (winter '24)
- OAB en aanpalend beleid (voorjaar '25)
- Factsheet asielpeuters (zomer '25)

Kamerbrieven

- Brief met een beleidsreactie op diverse rapporten rondom LEA/VVE: wordt verwacht. Nog niet beschikbaar bij deze kenniskring.
- [Subsidieregeling](#) extra groepshulp: Kinderopvangorganisaties kunnen vanaf 4 november tot 29 november 17.00 uur maximaal € 10.056 subsidie aanvragen voor het aannemen van groepshulpen. Het kabinet stelt hiervoor in totaal € 6 miljoen beschikbaar. Deze regeling geldt voor de reguliere kinderopvang. Groepshulpen ondersteunen pedagogisch professionals bij de dagelijkse zorg en activiteiten van de kinderen. Ze kunnen snel instromen, want een vooropleiding of relevante werkervaring is geen vereiste. Ook in 2025 kan in november subsidie aangevraagd worden voor deze groepshulpen. Verder voorwaarden en informatie over aanvraagprocedure zijn te vinden op de site van de Rijksoverheid.
- [Herstelplan funderend onderwijs](#): Deze brief bevat op hoofdlijnen het herstelplan kwaliteit funderend onderwijs. De focus in dit herstelplan ligt op het orde krijgen van de basis. Ook wordt in de brief aandacht besteed hoe de toeleiding van de doelgroepkinderen richting vve verbeterd kan worden. In de komende periode worden de geschetste kaders verder uitgewerkt.

- **Beleidsagenda kinderopvang:** deze brief zet uiteen wat er in de afgelopen jaren met het kinderopvangbeleid bereikt is en welke uitdagingen en dilemma's nog gezien worden. In het eerste deel worden verschillende elementen van toegankelijk genoemd, waaronder verbeteringen in de kinderopvangtoeslag en de beschikbaarheid van kinderopvangplekken. Het tweede deel belicht het versterken van de kwaliteit van de kinderopvang, met onder andere aandacht voor het verbeteren van de kwaliteit in de gastouderopvang en het versterken van toezicht en handhaving.
- **Hoofdpijnen nieuw financieringsstelsel kinderopvang:** Met deze hoofdpijnenbrief start een verkennende fase waarin beleid en uitvoering het financieringsstelsel voor de kinderopvang doorontwikkelen. Het nieuwe stelsel gaat uit van een hoge inkomensonafhankelijke vergoeding voor kinderopvang voor werkende ouders. De overheid betaalt deze vergoeding rechtstreeks aan kinderopvangorganisaties. Door het stelsel inkomensonafhankelijk te maken wordt ouders zekerheid geboden. Ook wordt kinderopvang voor de meeste ouders goedkoper of soms zelfs bijna gratis. Het hoofdpijnenakkoord kent een ambitieus tijdsplan: invoering is voorzien per 1 januari 2027, tot die tijd moeten nog veel stappen worden gezet.
- **Kamerbrief** ontwikkelen talent (OCW 25-10-24). De staatssecretaris biedt 2 rapporten aan die reflectie bieden op mogelijke maatregelen in het onderwijs voor een goede onderwijsloopbaan voor alle leerlingen. Het eerste rapport is "Kiezen voor Kansen", een evaluatie gericht op maatregelen die genomen zijn om de onderwijsloopbaan te verbeteren van leerlingen uit gezinnen met een kwetsbare sociaaleconomische positie. Het tweede rapport is de eindrapportage van de beleidsevaluatie naar het advies van de Onderwijsraad "later selecteren, beter differentiëren", gericht op een mogelijke stelselwijziging in het onderwijs. Conclusie: Uit de brief blijkt dat dit kabinet geen stelselwijziging doorvoert, maar focus houdt op het verbeteren van de onderwijskwaliteit en het terugdringen van het lerarentekort.
Er is bij de Kamerbrief ook een derde rapport toegevoegd: Eerste rapportage School en Omgeving over schooljaar 2022/2023. Enkele conclusies:
 - helft van de coalities heeft een gedeelde visie
 - in ongeveer een vijfde van de coalities is een kinderopvangorganisatie opgenomen
 - aanbieders van activiteiten staan wat op afstand qua coalitie/deelname aan visievorming.

GOAB financiën

SPUK GOAB

GOAB budget 2025: eind september stuurde DUO de beschikkingen van de SPUK GOAB naar gemeenten. Het gaat om de definitieve SPUK GOAB 2024 en de voorlopige SPUK GOAB 2025. Met Prinsjesdag 2024 werd duidelijk dat het GOAB budget vanaf 2026 met 10% wordt gekort. Het is nog niet duidelijk of deze SPUK vanaf 2027 wel of niet overgeheveld wordt naar het gemeentefonds. Na 2026 mag maximaal 50% van het budget van 2026 worden doorgeschoven naar de volgende GOAB periode.

Kinderopvangtoeslag

Ook wordt naar verwachting het fiscaal maximum in 2026 bevroren. Dit heeft gevolgen voor de kosten van de kinderopvang: de kosten stijgen wel, de vergoeding niet. Wie vangt straks deze klap op?

De tabel Kinderopvangtoeslag 2025 laat ook een wijziging zien ten opzichte van 2024: in 2024 betaalden inkomens tot ca € 28.300 een eigen ouderbijdrage van 4%. In 2025 geldt de 4% eigen ouderbijdrage tot een inkomen van € 47.300. Gemeenten houden vaak de KOT-tabel aan, waardoor gemeentelijke subsidie overeenkomt met de tegemoetkoming via de belastingdienst. Voor peuters uit een gezin zonder recht op kinderopvangtoeslag of vve, ben je als gemeente meer subsidie kwijt (gemiddeld ca. € 250 per peuter per jaar). Voor een peuter uit een gezin zonder recht op kinderopvangtoeslag, met een vve-indicatie is dat gemiddeld circa € 500 meer per peuter per jaar.

Ook inkomens boven de € 47.300 krijgen meer kinderopvangtoeslag terug van het Rijk.

Relevant onderzoek / essays

- **Bestedingsonderzoek** GOAB 2022 (Cebeon). Cebeon heeft de afgelopen jaren samen met Sardes en Oberon een monitor uitgevoerd naar de implementatie en besteding van middelen in het gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid. In de periode 2019-2021 zijn de bestedingen sterk

toegenomen, maar zijn er wel grote verschillen tussen gemeenten. In het onderzoek tot 2021 waren er gemeenten met onderbesteding en dat riep vragen op. Tegelijk liep de spuk tot 2022, daarom werd nog een keer onderzocht hoe de situatie in 2022 was. De bestedingen waren toen hoger. Gemeenten hebben tijd nodig gehad om beleid te maken en er is een inhaalslag gemaakt om de spuk zoveel mogelijk in de periode in te zetten.

- **Kwaliteit** vroegschoolse Educatie (Onderwijsinspectie). Dit rapport gaat in op de kwaliteit van vroegschoolse educatie. Uit het rapport blijkt dat de kwaliteit van vroegschoolse educatie in het algemeen op veel scholen in orde is, maar er zijn ook verbeterpunten. De voornaamste verbeterkansen wordt gezien in de kwaliteitszorg en de kwaliteitscultuur. Ook bevat het rapport aanbevelingen voor de ministeries van OCW en SZW.
- **Leerloopbaan** nieuwkomers (Kohnstamm instituut). Dit is een onderzoek uitgevoerd binnen zowel het primair als het voortgezet onderwijs naar de ontwikkeling van de Nederlandse taalvaardigheid, rekenvaardigheid en het sociaal-emotioneel welbevinden van drie groepen leerlingen: nieuwkomers, migranten en in Nederland geboren leerlingen. Nieuwkomers halen gemiddeld hun achterstand op woordenschat in 3 a 4 jaar in en hun achterstand op begrijpend lezen in 4 jaar. Daarnaast is het effect van allerlei leerkracht en aanbodkenmerken op de ontwikkeling onderzocht.
- **Kwaliteitskenmerken** kinderopvang (UVA/HVA). Op verzoek van het ministerie van SZW is een verkenning uitgevoerd naar onderbouwde kwaliteitskenmerken voor kinderopvang, vanuit wetenschappelijk onderzoek en/of Europese beleidskaders. Deze zijn naast de kwaliteitsindicatoren uit het Nederlandse inspectieformat voor dagopvang en bso opvang gelegd. De studie bestaat uit 3 delen. Het laatste deel geeft een analyse die laat zien welke onderdelen van het Nederlandse kinderopvangstelsel aansluiten bij wetenschappelijke kennis en/of Europese beleidsmonitoring. Samenvattend: het Nederlandse format voor het inspectierapport sluit voor een groot deel aan op de bestaande wetenschappelijke kennis en/of diverse Europese beleidsindicatoren. Denk aan: Pedagogisch klimaat ' (inclusief beleid en de pedagogische praktijk, voorschoolse educatie en de brede ontwikkeling van het kind) en voor 'Personeel en groepen' (inclusief aandacht voor opleidingseisen, beroepskracht-kind ratio, groepsgrootte en coaching). Uit het rapport wordt geconcludeerd dat Een brede herijking van deze kwaliteitseisen vanuit dit wetenschappelijke en beleidsmatige perspectief niet voor de hand ligt.

Binnenkort

- Handreiking Inclusieve kinderopvang (Sardes): Sardes ontwikkelt in opdracht van de ministeries SZW, OCW en VWS een handreiking passende/inclusieve kinderopvang. Deze handreiking is bedoeld voor kinderopvangorganisaties, gemeenten en zorgaanbieders. De handreiking geeft inzicht in de mogelijkheden, succesfactoren en knelpunten om passende kinderopvang te organiseren. Ook geeft de handreiking toegang tot beschikbare relevante informatie en goede voorbeelden. Verwacht in Q1 2025.
- Onderzoek goede start basisonderwijs (Sardes/SEO): Sardes en SEO onderzoeken voor OCW welke beleidsmaatregelen en interventies kunnen bijdragen aan het vergroten van de ontwikkelkansen van jonge doelgroepkinderen bij de start op school. Het gaat om maatregelen die deelname aan en kwaliteit van voor- en vroegschoolse educatie kunnen verbeteren. Verwacht Q1 2025.
- EVENING eindrapport (UU): rapport wordt begin 2025 verwacht.

BORGING OAB VANAF 2025-2026

Uitwisseling in kleine groepen. Met elkaar bespreken we de mogelijke gevolgen van het eindigen van de inzet van NPO-middelen en welke activiteiten gemeenten voortzetten, hoe gemeenten voorsorteren op 10% korting op het GOAB-budget, het Ravijnjaar 2026 en de mogelijke bevroering van het fiscaal maximum in 2026.

In de plenaire terugkoppeling wordt het beeld geschetst dat de kerntaken voor vve vanuit de gemeente over het algemeen lukken binnen het GOAB-budget, ook met een korting van 10%. De korting heeft vooral gevolgen voor de financiering van extra producten binnen het oab-beleid, bijvoorbeeld toeleiding en taalklassen. Daarnaast worden aanscherping van de doelgroepdefinitie, verhogen van startleeftijd voor vve (voor gemeenten waar dit nu al tussen 2 – 2,5 jaar mogelijk is) en in gesprek met kinderopvang over subsidiëtarieven genoemd als mogelijkheden om de financiën binnen het beschikbare budget te houden. Ook wordt aangegeven om hierover met de wethouder door te nemen voordat je met partners in gesprek gaat: welke koers willen we als gemeente varen de komende jaren? Hier kan een bestuurlijke keuze in gemaakt worden. Daarnaast wordt aangegeven dat gemeenten soms een deel van het GOAB-budget gebruiken om gaten te dichten bij de financiering van taalklassen of internationale schakelklassen. Hier loopt de bekostigingssystematiek achter op de werkelijke leerlingaantallen.

Ook was er een vraag of GOAB een gemeentelijke taak blijft als de SPUK over gaat naar het gemeentefonds: zolang er wettelijke taken zijn voor gemeenten, blijven er verplichtingen voor gemeenten rondom GOAB.

PRESENTATIE EVENING

Thomas van Huizen (UU) geeft een presentatie over EVENING: Effectstudie Voorschoolse Educatie: een natuurlijk experiment in Nederlandse gemeenten. Dit is een onderzoek naar gelijke kansen in voorschoolse educatie. Het onderzoek gaat in op de effecten van de urenuitbreiding (16 uur vve vanaf augustus 2020) en de inzet van pedagogisch beleidsmedewerkers (vanaf 2022). De belangrijkste vragen zijn: *Hebben de maatregelen een positief effect op de ontwikkeling van doelgroepkinderen en hebben ze effect op de kwaliteit van het VVE aanbod? En maakt de manier waarop de maatregel wordt uitgevoerd uit voor de grootte van de effecten?* Het eindrapport wordt begin 2025 verwacht, met vervolgens meerdere bijeenkomsten waarin de uitkomsten van het onderzoek gepresenteerd worden. Op dit moment kunnen er al een paar uitkomsten benoemd. Zo lijkt de educatieve kwaliteit vergroot te zijn door de pbm-er. De manier van werken van de pm'ers lijkt veranderd door toegenomen coaching en sterkere taalstimulering. De daaruit volgende effecten op de kinderen zijn nog niet geanalyseerd. De effecten van de urenuitbreiding op de kinderen zijn ook nog niet helemaal geanalyseerd, maar er lijkt een effect te zijn op executieve functies en fijne motoriek.

IN DE ETALAGE

In een gemeente wordt momenteel vanuit de extra middelen vanuit het programma jonge kind als pilot een kwaliteitsimpuls gedaan op peuter- en kleuterklassen. Er wordt hier gebruik gemaakt van CLASS-observaties. Op 10 locaties wordt een 0-meting gedaan. Er worden vervolgens gerichte interventies ingezet, en onderzoek om het effect van die interventies te meten. Als dit een succes blijkt, wordt de pilot breder uitgerold in de gemeente.

In een andere gemeente hebben vve-aanbieders samen met voormalige schoolbegeleidingsdienst een inschaling gemaakt van de zorgbehoefte van vve-kinderen (niveau 1 tot 4). Dit naar aanleiding van het signaal dat de zorg toeneemt, maar men dit niet kon onderbouwen. Een jaar lang is bijgehouden in welke zorgzwaarte-categorie een kind valt. Dit is ook geanalyseerd naar woonwijk en locatie van de vve-aanbieder. De verwachting was dat wijken met een lagere SES hoger zouden scoren dan wijken met een hogere SES, echter blijkt wijk niet uit te maken. Overall is het percentage zorgkinderen vrij hoog. Door op deze manier de ontwikkeling bij te houden, probeert deze gemeente grip te krijgen op de vraag over een groeiend aantal zorgpeuters.

Ook in een andere gemeente wordt gezocht naar mogelijkheden om meer grip te krijgen op zorgpeuters. De aanleiding was hier om te voorkomen dat kinderen thuis komen te zitten als ze niet meer op de opvang passen. Hier worden ambulante begeleiders ingezet die extra meekijken of een peuter in de reguliere peuteropvang past of dat de peuter meer baat heeft bij een andere voorziening. Ze kunnen de kinderen ook 1-op-1 begeleiden op de gewone groep. De ambulante begeleiders worden gefinancierd door de gemeente en zijn in dienst bij een andere organisatie die goed zicht heeft op de lokale zorgstructuur.

AFSLUITING

Houd de website www.goab.eu in de gaten voor nieuwe handreikingen, verslagen en de planning van bijeenkomsten. Ook kun je je aanmelden voor de LinkedIn-GOAB-groep om op de hoogte te blijven.

De volgende GOAB-kenniskring Grote Steden wordt gehouden op 12 juni 2025. Dit is een fysieke bijeenkomst van 10.00 tot 15.00 uur. De link volgt te zijner tijd.

Mist een collega op onze GOAB-contactlijst of staat er een oud-collega op? Laat het weten via Wdegeus@oberon.eu of Kvdsman@oberon.eu.